

ΜΕ ΧΟΡΗΓΟΥΣ

ΤΗ Π.Σ. ΔΕΛΤΑ ΚΑΙ ΤΟΝ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟ «ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ»-ΛΑΡΙΣΑΣ

ΕΛΛΗΝΕΣ & ΕΠΟΧΕΣ

Η παράσταση του Λυκείου των Ελληνίδων της πόλης μας, με τελετουργικές πράξεις, εθιμικά δρώμενα, χωρούς και τραγούδια από το διάβα των εποχών, στις 8 του περασμένου Σεπτεμβρίου, θα μείνει ιστορική για τα πολιτιστικά πράγματα της πόλης μας...

Από τον Άγγελο Πετρούλια

Ελληνες και εποχές... Αριστουργηματικά αναπλοσμένα χορευτικά και τελετουργικά δρώμενα στο Κληροθέατρο της πόλης μας. Παράσταση που όντως σημάδεψε ανεξίτηλα το πολιτιστικό καλοκαίρι και δίδαξε με υπευθυνότητα, τόσο κάποιες σημαντικές λειτουργίες της παράδοσης, όσο και πώς τα στοιχεία της

παράδοσης μπορούν να διατηρηθούν εστω ως λαογραφικά κληρονομία και πολιτιστική εκδήλωση.

Ελληνες και Εποχές. Το μεγάλο βήμα που επιχειρήσει το Λυκείο των Ελληνίδων της πόλης μας, με τη συμπαράσταση του Π. Ο.Δ.Α. και τη χορηγία της βιομηχανίας ΔΕΛΤΑ και του Δημοσιο-

Τελετουργικός χορός του Λαζάρου στη Μελέκη Ηρακλίας

γραφικού Οργανισμού «Ελευθερία» της Λάρισας, στο χώρο της ελληνικής παράδοσης με σκοπό η ανάπλασή της να στηριχθεί, ολοκληρωτικά, σε αυθεντικές μαρτυρίες, είτε από αφορούσε την ενδυματολογική εμφάνιση, είτε το χορευτικό - τελετουργικό μέρος, είτε τη μουσική και το τραγούδι.

Έτσι, το Λύκειο των Ελλήνων της πόλης μας κατόρθωσε όχι απλά να μεταφέρει εικόνες εποχών, αλλά να συνηθίσει δημιουργώντας όντως αυθεντική ατμόσφαιρα και να πετύχει την ταύτιση του θεατή με τα δρώμενα.

Προσφορά που στηρίχθηκε στην κοσμοστική αναζήτηση των α-ναλοϊστων πτυχών της παράδοσης, από τον καθηγητή του Λυκείου των Ελλήνων, κ. Δημήτρη Τσιπλακούλη, ο οποίος απόλυτα υπεύθυνα προσπάθησε ν' αφαιρέσει επίπλαστα στοιχεία από τα εθιμικά δρώμενα και έτσι να παρουσιάσει την ακέραιη εικόνα, αλλά και να στηρίξει το μουσικό μέρος σε καθαρά παραδοσιακά όργανα, με μουσικούς, όντως, παραδοσιακούς. Νταούλα, γακαρές, βιολί, λύρα, κλαρίνο, γκάιτα, ζουρνάς... Ήχος αφησιδω-τος, ήχος που πηγαί-ζε απ' την καρδιά και μόνο, που συγκλόνι-ζε ιδιαίτερα στις στιγμές που ήθελε να εξομολογηθεί τον ερωτικό καιρμό. Ένα ακόμα στοιχείο, ιδιαίτερα σημαντικό, ήταν το ανα-μφισβήτητο αξιόλογο μελέτημα του καθηγητή κ. Δημήτρη Τσιπλα-κούλη, που εκδόθηκε από το Δημοσιογραφικό Οργανισμό «Ελευ-θερία» με θέμα «Έλληνες και Εποχές», και το οποίο αναφερό-

1. «Καλώς τονε το Μάη. * Πρωτομαγιά και πλέξιμο στεφανοιά
2. «Στη Νιάουστα γλυκό κρασί. * Τελετουργικό το άνοιγμα των νέων κρασιών κάθε χρόνο του Αγίου Δημητρίου...
3. Κάρο του Βασιλιά, ή του Μπέη, ή του Καλόγερου
4. Εικονική οροίριαση που αποσκοπεί στον εορτασμό της γης για προσφορά (Εθιμικό δρώμενο της Θράκης)

μενο στα έθιμα που παρουσιάζονταν στην παράσταση, πρόσφε-
ρε πλήρη επεξηγηματική εικόνα όλων όσα παρακολουθούσαν οι
θεατές.

Η ενδυματολογική παρουσίαση ακολούθησε πιστά, όπως έ-
πρεπε, την καταγωγή του εθίμου. Παρουσιάστηκαν «στολιδια» ε-
ξαρτίφρατα στολών - αντιγραφα ακριβή των αυθεντικών - που ό-
ντως εντυπωσίασαν και πρόσφεραν όχι απλά την εντύπωση της
μεγαλοπρέπειας αλλά και τον συμβολικό τους κόσμο. Το χορευ-
τικό μέρος, απαλλαγμένο από εντυπωσιακές φιγούρες, διδάξε
πιστά την τελετουργία της κίνησης και το τελικό αποτέλεσμα ή-
ταν επίσης η τέλεια απόδοση του συμβολικού χαρακτήρα του
κάθε χορού. Το τελετουργικό μέρος σπράχθηκε τόσο στο έν-
δυμα και στην κίνηση, όσο και στο λόγο και τα σύμβολα. Για τις
ανάγκες της παράστασης χρησιμοποιήθηκαν δεκάδες σύμβολα,
από το «Κωδωνοστάσι του Λαζάρου» ως και το «Κάρο του Βασι-
λιά», το δίπλοκο αμάξι που «έρχεται» στη νεότερη λαϊκή παρά-
δοση, απ' τα περάσματα τα «εξ αράνης» των αρχαίων τελετών

Πόσινα των Ελλήνων... Τα σύμβολά του η Ελληνική Σπυραία, το Λο-
μπρόριμμο, τα κόκκαλα αυλά και το επίπλοιο λάβαρο

Ζήμια
του
Χριστόφωμου
Σε κάθε
σημαντική
στιγμή
(γοστή)
της ζωής της
η Ελληνίδα
φτιάχνει
μ' αυλάβια
το ψωμί
της οικογένειας
για να φέρει
δύναμη
στο σπίτι της...

Ελεύθερος συγκολλητός χορός και άναμμα της
ψωπιάς. Το πύθμα, πράξη καθαρτήρια.

στα Διονύσια, στις Χόες των Ανθεστηρίων και στα Λίναια. Τέ-
λος, η μουσική και το τραγούδι. Παραδοσιακά αυθεντικά όρ-
γανα, παραδοσιακά αυθεντικά μουσικά, αυθεντικές ομάδες μου-
σικών που έφτασαν στο Κληροθέατρο από ακραίες περιοχές της
χώρας για να μας χαρίσουν μοναδικούς ήχους, από όργανα που
υπηρετούν τη μουσική χιλιόδες χρόνια και που πια κήθηκαν, ή
κάνονται... Το τραγούδι σπράχθηκε κι αυτό σε αυθεντικές κατα-
γραφές στους τόπους όπου τα έθιμα αυτά επικράτησαν και προ-

Τελετουργικός χορός και τρα-
γούδι της Άνοιξης από το Δραμό
Ελασσόνας...

Το τραπέζι των Χριστογέννητων
Οικογενειακή σύναξη, το σπάει-
μο του Χριστόφωμου από το νο-
κόκκαρο με το κεφάλι του, η εστία
που παραμένει άσβεστη στη
διάρκεια όλου του Δωδεκαήμε-
ρου για την εκδίωξη των βλαπι-
κών όντων...

οφέρθηκε, στους πράγματι τυχερούς θεατές του Κιποθέατρου, απο τους ερμηνευτές του, τα παιδιά, τις γυναίκες και τους άντρες του Λυκείου των Ελληνίδων, με όλη την σωτηρακότητα, μ' όλη την ψυχή που χαρακτηρίζει το δημοτικό τραγούδι, είτε αυτό είναι κλάντα, είτε μοιρολόγι.

Ε' αυτό το σημείο θα πρέπει να σημειωθεί ότι ήταν μεγάλες οι εντυπώσεις που άφησε η παρουσίαση στο Κιποθέατρο των Αράπηδων - Κουδουνάτων από τη Νικησιανη Παγγαίου, αυθεντική μαρτυρία της νεοελληνικής συνέχειας μέσα στο χρόνο.

Θα μπορούσαν να σημειωθούν πολλά γι' αυτήν την παράσταση. Για την αγνία που ελόχευε στα μάτια της προέδρου του Λυκείου των Ελληνίδων κ. Θέλλμας Ζητωνούλη, για το πάθος και το πείσμα που «έλωπε» τον καθηγητή του Λυκείου κ. Δημήτρη Τσιπλακούλη, για την αντοχή και τις υπεράνθρωπες προσπάθειες των παιδιών, που ξεπέρασαν τον εαυτό τους όχι μόνο στην παράσταση, αλλά και στις δοκιμές. Κι ίσως γι' αυτό θα πρέπει ν' ανήκει στο « Έλληνες και Εποχές», ο τίτλος έργου ζωής και υπόθεσης τμήας για την πόλη.

«Έλληνες και Εποχές»... Με ξεκίνημα την πρώτη (1η) του Μάρτη και τα «Χελιδονίσματα». Αμέσως μετά οι Αποκριές, η Καθαρή Δευτέρα και οι γιορτές του Πάσχα, η Πρωτομαγιά, ο Άη - Γιάννης ο Κιλδονας, τα πανηγύρια το καλοκαιριού και ο ξεντεμός, το άνοιγμα των κρασιών, τα Χριστούγεννα και το Δωδεκαή-

μερο... Έθιμα από το Δρυμό Ελασσόνας, από τα Γρεβενά, τα ορεινά της Καρδίτσας, της Νάξου και της Σκάρου, το Μεσολόγγι, την Ασινή Κοζάνης, τη Μελίκα και την Αλεξάνδρεια Ηρακίας, τη Γουμένισσα Κιλκίς, το Ζαγόρι, τη Νάουσα, τη Λίμνο, το Συνό Νερό Φλώρινας, την Καλή Βρύση, το Βόλακα και τη Πετρούσα Δράμας, τη Νικησιανη Καβάλας, την Αστυπάλαια, το Νέο Μοναστήρι Φθιώτιδας κ.ά. Έθιμα που κατάγραφισαν την ιστορική παρέμβαση του Έλληνα στο κυκλικό γύρισμα των εποχών και αντικατοπτρίζουν τη θαυμαστή σωτηρακότητα της φυλής. Είθε, το βήμα αυτό του Λυκείου των Ελληνίδων νά 'χει τη συνέχειά του. Οι ευθύνες του πλέον μεγάλες και η πόλη έχει το κρέος της στήριξης του...

Κιλδονας...
Το έθιμο
της μαγικής
ιεροτελεστίας...

Μοιρολόγι
της Παναγίας
(Μεγάλη Πέμπτη
από την
Ασινή
της Κοζάνης,
που είναι
και το
μοιρολόγι
της ελληνίδας
μήνας

«Μάρτης μας ήρθε και καλώς μας ήρθε...» Χελιδονίσματα Θεο-
σαλούς Καλάντισμα της 1ης Μαρτίου.

Κωδωνοστάσι
του Λαζάρου,
από το Λοζέτσι
(Ελληνικό)
της Ηπείρου
Κάλισμα
προς

τους Χριστιανούς για να συμμετάσχουν στην Έγερση. Πρόκειται
για περίεργο ομοίωμα του Λαζάρου το οποίο είναι συγκροτών
και μουσικό όργανο.

Πανηγύρι
στο Ζαγόρι.
Συγκομιστός
κορός
Αυθεντικός
στολός
Σαρακατσάνος
και Βοβούσας
Ζαγορίου